

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 833/2016-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. februára 2017 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a maloletej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených ADVOKÁTSKOU KANCELÁRIOU JUDr. Peter Szárszoi s. r. o., Štefánikova 8, Michalovce, v mene ktorej koná advokát JUDr. Peter Szárszoi, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P 43/2014 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] a maloletej [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P 43/2014 p o r u š e n é b o l i .

2. Maloletej [REDACTED] p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Rožňava p o v i n n ý vyplatiť k rukám jej matky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. [REDACTED] n e p r i z n á v a finančné zadosťučinenie.

4. Okresný súd Rožňava j e p o v i n n ý uhradiť [REDACTED] a maloletej [REDACTED] trovy konania v sume 454,74 € (slovom štyristopäťdesiatštyri eur a sedemdesiatštyri centov) na účet ADVOKÁTSKEJ KANCELÁRIE JUDr. Peter Szárszoi s. r. o., Štefánikova 8, Michalovce, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 833/2016-9 z 10. novembra 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) a maloletej [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“ alebo „maloletá“, spolu len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Rožňava (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P 43/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplynulo najmä, že sťažovateľ v septembri 2014 uplatnil návrh na nariadenie predbežného opatrenia v konaní vedenom na Okresnom súde Rožňava

pod sp. zn. 5 P 43/2014, o ktorom okresný súd v zákonnej lehote nekonal a nerozhodoval. Sťažovatelia k tomu v ústavnej sťažnosti ďalej uvádzajú:

„Okresný súd doposiaľ nevydal predbežné opatrenie ani návrh sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia nezamietol. Touto nečinnosťou Okresného súdu Rožňava boli porušené viaceré základné práva sťažovateľa a jeho maloletej dcéry garantované Ústavou SR a zapríčinená právna neistota, ktorá trvá už viac ako 19 mesiacov. (...)

Nakoľko boli zo strany sťažovateľa podniknuté všetky úkony voči okresnému súdu, ktoré by boli spôsobilé odstrániť v namietanom konaní uvedené zbytočné prieťahy avšak bezvýsledne, sťažovateľ sa rozhodol podať predmetnú sťažnosť podľa § 49 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov(...)

Sťažovateľ má záverom za to, že zo všetkého uvedeného vyplýva, že okresný súd je zodpovedný za celkovú neprimeranú dĺžku namietaného konania a nerozhodnutia vo veci v zákonnej lehote. Od 23.09.2014, t.j. od podania návrhu na vydanie predbežného opatrenia nevydal rozhodnutie ohľadom predbežného opatrenia. Nevydaním (akéhokoľvek) rozhodnutia zapríčinil právnu neistotu u sťažovateľa a taktiež je to dôvod nevyplatenia dávky v hmotnej núdzi sťažovateľovi od Úradu práce sociálnych vecí a rodiny, pretože ten rodičovskú dohodu nepovažuje za relevantnú na vyplatenie dávky. (...)

(...) Sťažovateľ preto považuje taký postup okresného súdu v namietanom konaní, za postup, ktorý je poznačený dlhodobým bezdôvodným obdobím nečinnosti aj najmä už vyššie v sťažnosti opísanými znakmi neefektívnej činnosti a neschopnosťou porušovateľa rozhodnúť vo veci, pretože dlhodobo, viac ako 24 mesiacov efektívne nesmeruje k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa, pričom iba jeho nesústredený postup spôsobil doterajšiu dĺžku namietaného konania, a spôsobil teda to, že skutkovo a právne jednoduchá vec nie je dosiaľ právoplatne skončená a nebolo vydané predbežné opatrenie, čím stav právnej neistoty sťažovateľa stále trvá.

S prihliadnutím na vyššie uvedené skutočnosti má sťažovateľ za to, že v posudzovanom prípade sú zo strany okresného súdu spôsobované zbytočné prieťahy a nedodržanie zákonnej lehoty na vydanie predbežného opatrenia, čím dochádza k porušovaniu namietaných práv sťažovateľa na spravodlivé a rýchle rozhodnutie v žalovanej veci najmä s prihliadnutím na predmet sporu, nečinnosť a neefektívnu činnosť

okresného súdu, ako aj neprimeranosť dĺžky namietaného konania vo vzťahu k predmetu konania.

(...) Sťažovateľovi a maloletej bola sústavnou ignoranciou ich práv spôsobovaná v namietanom konaní nemateriálna ujma, ktorej náhradu ohodnocujú na sumu 5000,- EUR za ujmu sťažovateľa a 10 000,-EUR za ujmu maloletej [REDAKOVANÉ] (...) a to najmä neefektívnou činnosťou a nečinnosťou okresného súdu v namietanom konaní.“

3. Vzhľadom na uvedené podstatné skutočnosti sťažovateľa navrhli, aby ústavný súd o ich sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 5P/43/2014 porušené boli.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], trvale bytom [REDAKOVANÉ], finančné zadosťučinenie v sume 5.000,-EUR a maloletej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], trv. bytom [REDAKOVANÉ] finančné zadosťučinenie v sume 10.000,-EUR, ktoré je Okresný súd Rožňava povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Rožňava je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 303,16 EUR (2x úkon právnej služby v hodnote 143,00 € + 2x režijný paušál v hodnote 8,58 €) na účet jeho právnej zástupkyne ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Peter Szárszoi, s.r.o. Štefánikova 8, 071 01 Michalovce, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom, listom sp. zn. Spr 24/2016 z 23. novembra 2016 a sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 19. decembra 2016.

5. Predseda okresného súdu popísal chronológiu úkonov vykonaných súdom v danej veci a dodal tieto skutočnosti:

„Vec spisovej značky na tunajšom súde vedená pod sp. zn. 5P/43/2014 po právnej stránke nie je zložitá. Po skutkovej stránke je však obtiažna z dôvodu, že rodičia s maloletou bývajú v M [REDACTED] a vôbec sa nezúčastňujú pojednávani na tunajšom súde, otec odmieta sa zúčastniť výsluchu aj na dožiadanom súde a odmietol sa dostaviť na vyšetrenie aj k znalkyni. Okrem toho rodičia v priebehu konania viackrát zmenili svoje návrhy ohľadom zverenia maloletej do osobnej starostlivosti /otec pôvodne maloletú žiadal zveriť do striedavej osobnej starostlivosti a potom svoj návrh zmenil/. Z predložených správ od kolízneho opatrovníka pritom vyplýva, že maloletá je fakticky v striedavej starostlivosti rodičov. Z toho dôvodu súd aj nariadil znalecké dokazovanie.

Pri posudzovaní primeranosti dĺžky konania sa musia zohľadniť aj postupy strán konania. Účastníci sa až na jeden prípad nedostavili na pojednávanie, a preto bolo náročné vo veci rozhodnúť ohľadom zverenia maloletej. Teda rodičia neposkytli potrebnú súčinnosť súdu už vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti /už aj vzhľadom na viaceré sťažnosti zo strany otca, v dôsledku ktorých sa sudcovia Okresného súdu Michalovce, cítili byť vo veci zaujatí/.

Na konštatovanie vzniku prietahu v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy SR musí byť preukázané závažné prekročenie určitej hranice v rámci niektorého kritéria alebo v prípade menej závažných prietahov prekročenie tejto hranice vo všetkých uvádzaných kritériách. Týmito kritériami sú miera zložitosti veci, konanie strán a konanie súdu.

Na základe uvedených okolností nechávame na zváženie, či v predmetnom konaní došlo k porušeniu čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky zo strany Okresného súdu Rožňava.“

6. Sťažovatelia v reakcii na uvedené vyjadrenie predsedu okresného súdu zaujali toto stanovisko:

„(...) sťažovateľ dňa 23. 9. 2014 podal návrh na nariadenie predbežného opatrenia v konaní 5P/43/2014 vedenom na Okresnom súde v Rožňave. O predmetnom predbežnom opatrení Okresný súd Rožňava v zákonnej 7. dňovej lehote nekonal a nerozhodoval. Doposiaľ nevydal predbežné opatrenie, ani návrh sťažovateľa na vydanie predbežného

opatrenia nezamietol. *Práve touto nečinnosťou Okresného súdu Rožňava boli porušené viaceré základné práva sťažovateľa a jeho maloletej dcéry garantované Ústavou SR a zapríčinená právna neistota.*

Okresný súd Rožňava sa vo svojom vyjadrení zo dňa 23.11.2016 k skutočnosti, že o predbežnom opatrení nekonal, nevyjadril. V celom vyjadrení sa okresný súd ani okrajovo nezmienal o tejto závažnej skutočnosti. Práve kvôli tomuto nezákonnému postupu okresného súdu boli porušené základné práva v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy SR. Okresný súd nekonal a nerozhodol v zákonnej lehote, ktorú mu ukladal Občiansky súdny poriadok. Vo svojom vyjadrení podrobnejšie a chronologicky popisuje skutočnosti o konaní 5P/43/2014 vedenom na Okresnom súde v Rožňave, avšak podľa nášho názoru sa úmyselne o predbežnom opatrení ani nezmienal.

Napriek vyjadreniu Okresného súdu Rožňava sme toho názoru, že okresný súd je zodpovedný za celkovú neprimeranú dĺžku namietaného konania a nerozhodnutia o predbežnom opatrení v zákonnej lehote. Od 23. 09. 2014, t.j. od podania návrhu na vydanie predbežného opatrenia nevydal rozhodnutie ohľadom predbežného opatrenia. Nevydaním (akéhokoľvek) rozhodnutia vo veci samej taktiež zapríčinil právnu neistotu u sťažovateľa čo má za následok nevyplatenie dávky v hmotnej núdzi sťažovateľovi od Úradu práce sociálnych vecí a rodiny, pretože ten rodičovskú dohodu nepovažuje za relevantnú na vyplatenie dávky.

Sťažovateľ má za to, že v posudzovanom prípade sú zo strany okresného súdu spôsobované zbytočné prietahy a nedodržanie zákonnej lehoty na vydanie predbežného opatrenia, čím dochádza k porušovaniu namietaných práv sťažovateľa na spravodlivé a rýchle rozhodnutie.“

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

8. Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného na Okresnom súde Rožňava pod sp. zn. 5 P 43/2014:

Dňa 21. júna 2011 podal sťažovateľ spoločne s [REDAKOVANÉ], matkou maloletej sťažovateľky, na Okresný súd Michalovce návrh na schválenie dohody o striedavej osobnej starostlivosti.

Dňa 9. mája 2014 bola s ohľadom na vylúčenie všetkých sudcov Okresného súdu Michalovce vybavujúcich agendu „P“ pre zaujatosť vec odstúpená Okresnému súdu Rožňava.

Dňa 12. mája 2014 bola vec zaevidovaná na Okresnom súde Rožňava pod sp. zn. 5 P 43/2014.

Dňa 6. augusta 2014 požiadal súd Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Michalovciach (ďalej len „úrad práce“) o podanie správy a o prešetrenie bytových, majetkových, rodinných, zárobkových a osobných pomerov u rodičov maloletej, ďalej vyžiadal súvisiace spisy od Okresného súdu Trebišov a Okresného súdu Spišská Nová Ves, požiadal o správu z evidencie uchádzačov o zamestnanie a o podanie správy od Detského domova [REDAKOVANÉ].

Dňa 26. augusta 2014 bola okresnému súdu doručená posledná z vyžiadaných správ.

Dňa 28. augusta 2014 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 3. október 2014.

Dňa 25. septembra 2014 bol okresnému súdu doručený prípis sťažovateľa označený ako „*Spoločné podanie ku konaniam č. 6 Ev/407/2008, 5 P 43/2014*“, ktorý obsahoval návrh na nariadenie predbežného opatrenia. Sťažovateľ zároveň ospravedlnil svoju neúčast' na nariadenom pojednávaní na 3. október 2014.

Dňa 2. októbra 2014 ospravedlnila neúčast' na pojednávaní aj matka maloletej a tiež úrad práce (kolízny opatrovník).

Dňa 3. októbra 2014 bolo pojednávanie pre neúčast' účastníkov odročené na neurčito, a to na účely vypočutia rodičov dožiadaným súdom.

Dňa 6. októbra 2014 bola Okresnému súdu Michalovce (ďalej aj „dožiadaný súd“) odoslaná žiadosť o vypočutie sťažovateľa a matky maloletej.

Dňa 17. decembra 2014 bolo dožiadanie spolu so spisom vrátené okresnému súdu bez vybavenia, pretože účastníci sa na výsluch nedostavili. Sťažovateľ písomne oznámil dožiadateľmu súdu, že sa na výsluch nikdy nedostaví.

Dňa 9. januára 2015 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 19. január 2015.

Dňa 19. januára 2015 bolo pojednávanie odročené na 2. február 2015 z dôvodu neúčasti účastníkov. Sťažovateľ svoju neúčasť neospravedlnil, matka maloletej a kolízny opatrovník neúčasť ospravedlnili.

Dňa 21. januára 2015 bolo súdu doručené podanie sťažovateľa zo 16. januára 2015, v ktorom upozorňuje, že súd do dnešného dňa nerozhodol o jeho návrhu na nariadenie predbežného opatrenia.

Dňa 2. februára 2015 bolo pojednávanie odročené na neurčito pre neúčasť účastníkov. Sťažovateľ a kolízny opatrovník svoju neúčasť ospravedlnili, matke sa nepodarilo doručiť predvolanie.

Dňa 19. februára 2015 bola sťažovateľovi doručená výzva, v ktorej súd žiada o písomné oznámenie, či sťažovateľ trvá na pôvodnom návrhu, aby maloletá bola zverená do striedavej osobnej starostlivosti, alebo žiada o zverenie do osobnej starostlivosti otca, a ďalej či trvá na podanom návrhu na predbežné opatrenie; aký je jeho návrh na rozhodnutie a aby svoj návrh odôvodnil.

Dňa 27. februára 2015 bola súdu doručená odpoveď, podľa ktorej sťažovateľ trvá na návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, ako aj na podaní zo 16. januára 2015, v ktorom žiada o zverenie maloletej do jeho osobnej starostlivosti.

Dňa 12. marca 2015 bola matka maloletej vyzvaná na vyjadrenie sa k písomnému stanovisku sťažovateľa.

Dňa 17. apríla 2015 požiadal súd o vypočutie matky maloletej dožiadaným súdom.

Dňa 19. mája 2015 bola matka vypočutá vyšším súdnym úradníkom na Okresnom súde Michalovce.

Dňa 27. mája 2015 bola sťažovateľovi odoslaná zápisnica o výsluchu matky maloletej.

Dňa 22. júna 2015 bolo súdu doručené stanovisko sťažovateľa k zápisnici o výsluchu matky maloletej.

Dňa 8. júla 2015 požiadal súd o vypočutie matky maloletej v súvislosti s písomným stanoviskom sťažovateľa a tiež o vypočutie kolízneho opatrovníka.

Dňa 28. augusta 2015 sa uskutočnil výsluch matky maloletej a kolízneho opatrovníka dožiadaným súdom.

Dňa 20. októbra 2015 bola sťažovateľovi odoslaná zápisnica o výsluchu z 28. augusta 2015, ďalej bola vyžiadaná správa od základnej školy a od pediatričky maloletej. Následne bolo súdu doručené stanovisko sťažovateľa k výsluchu matky maloletej.

Dňa 28. októbra 2015 bola súdu doručená správa od základnej školy maloletej.

Dňa 30. októbra 2015 bola súdu doručená správa od pediatričky maloletej.

Dňa 9. decembra 2015 bolo nariadené pojednávanie na 22. január 2016.

Dňa 8. januára 2016 bolo súdu doručené ospravedlnenie sťažovateľa z účasti na pojednávaní z dôvodu pracovnej neschopnosti.

Dňa 22. januára 2016 bolo pojednávanie pre ospravedlnenú neúčast' všetkých účastníkov odročené na neurčito.

Dňa 27. januára 2016 bol spis odoslaný Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky.

Dňa 8. februára 2016 bol spis vrátený súdu.

Dňa 16. februára 2016 nariadil súd znalecké dokazovanie znalkyňou z odboru klinickej psychológie, ku ktorého spracovaniu uložil lehotu 40 dní.

Dňa 9. marca 2016 súd súhlasil s predĺžením lehoty na 80 dní z dôvodu pracovnej vyťaženia znalkyne.

Dňa 15. mája 2016 bol spis po vypracovaní znaleckého posudku vrátený súdu. Sťažovateľ sa k psychologickému vyšetreniu odmietol dostaviť, pretože s nariadením znaleckého skúmania nesúhlasil.

Dňa 27. júna 2016 bolo súdu doručené odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu z 13. júna 2016, ktorým bola priznaná odmena súdnej znalkyni.

Dňa 11. júla 2016 súd vyžiadal vyjadrenie matky maloletej, súdnej znalkyne a kolízneho opatrovníka k odvolaniu sťažovateľa.

Dňa 18. augusta 2016 bol spis predložený Krajskému súdu v Košiciach na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa.

Dňa 24. augusta 2016 bola vec vrátená ako predčasne predložená, pretože súd nepredložil k odvolaniu vyjadrenie štátu (príslušného štátneho orgánu), z finančných prostriedkov ktorého má byť znalečné preddavkovo uhradené.

Dňa 3. októbra 2016 bolo sťažovateľovi, matke maloletej a úradu práce odoslané vyjadrenie znalkyne k podanému odvolaniu z 23. júla 2016, znalkyni a úradu práce bolo odoslané vyjadrenie sťažovateľa z 22. júla 2016.

Dňa 2. novembra 2016 bolo znalkyni, matke maloletej a úradu práce odoslané vyjadrenie sťažovateľa z 26. októbra 2016 a sťažovateľovi, matke maloletej a úradu práce bolo zaslané vyjadrenie znalkyne.

III.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

10. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vo veci starostlivosti o maloletú došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P 43/2014.

11. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná(...)

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

12. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

13. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom napadnutého konania je úprava pomerov k maloleťmu dieťaťu, konkrétne v súčasnosti ešte nedoriešená otázka výkonu rodičovských práv a vyživovacej povinnosti rodičov k ich maloleťmu dieťaťu. Predmetom konania sú teda nároky, ktoré majú priamy vplyv na kvalitu životnej úrovne maloletej, ako aj na jej existenčnú sféru. Vzhľadom na uvedené si preto povaha tohto konania vyžaduje mimoriadnu starostlivosť a pozornosť všeobecného súdu venovanú efektívnemu a rýchlemu postupu, aby bol naplnený účel súdneho konania, čo okrem iného

znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a skončená a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty účastníkov konania (napr. I. ÚS 142/03, I. ÚS 145/03, I. ÚS 158/04, I. ÚS 241/06).

14. V súvislosti s prvým kritériom „zložitosť veci“ ústavný súd napadnuté konanie, ktorého predmetom je úprava práv a povinností k maloletému dieťaťu, nepovažuje za právne zložité. Metodika postupu súdov v týchto veciach je jasná a podporená stabilizovanou judikatúrou. Ústavný súd pripúšťa určitú faktickú zložitosť veci súvisiacu najmä so zmenou miestnej príslušnosti súdu, v dôsledku ktorej je súd nútený vykonávať niektoré úkony prostredníctvom dožiadaného súdu. Istá skutková zložitosť veci je daná tiež tým, že rodičia maloletej v priebehu konania niekoľkokrát menili návrh na rozhodnutie súdu. Zatiaľ čo pri začatí konania navrhovali zverenie maloletej do striedavej starostlivosti oboch rodičov, následne navrhovali jej zverenie do osobnej starostlivosti sťažovateľa, neskôr matka požiadala o zverenie do jej osobnej starostlivosti, kým sťažovateľ naproti tomu žiadal o zverenie maloletej do jeho osobnej starostlivosti.

15. Ústavný súd sa ďalej zaoberal kritériom správania účastníkov konania, pričom zistil, že sťažovateľ odmieta poskytovať súdu riadnu súčinnosť. Sťažovateľ sa nezúčastnil žiadneho zo štyroch nariadených pojednávaní, odmietol sa zúčastniť výsluchu u dožiadaného súdu, ako aj psychologického vyšetrenia u znalkyne. Z podaní sťažovateľa adresovaných súdu pritom vyplýva, že sťažovateľ hodnotí výsluch ako zbytočný, s nariadením znaleckého skúmania „*nesúhlasí*“ a k dožiadanému súdu sa podľa jeho slov „*nikdy nedostaví*“. Ústavný súd podotýka, že je primárne v kompetencii súdu, aby zvolil procesný postup vo veci. Pokiaľ je súd toho názoru, že je k vydaniu rozhodnutia potrebné vypočuť účastníkov konania, ktorí sú riadne predvolaní, je povinnosťou účastníka sa na taký výsluch dostaviť. Účastník konania má síce právo svoju neprítomnosť ospravedlniť, avšak pri rozhodovaní o sťažnosti takéhoto účastníka na prieťahy v konaní nemožno na túto okolnosť, pokiaľ mala preukázateľný dopad na celkovú dĺžku trvania doterajšieho konania, neprihliadnuť. Procesná taktika sťažovateľa, ktorý so súdom komunikoval výlučne písomne, mala nepochybne vplyv na celkovú dĺžku konania, keďže súd bol nútený opakovane zasielať písomné vyjadrenia sťažovateľa ostatným účastníkom a naopak. Ústavný súd hodnotí prístup sťažovateľa v danej veci ako zjavne obštrukčný a v podstatnej miere

prispievajúci k dĺžke predmetného konania. Tento prístup sa navyše rozchádza s účelom konania súdu vo veci starostlivosti o maloletých, ktorým je čo najrýchlejšia stabilizácia vzťahov medzi rodičmi a deťmi.

16. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu. Zatiaľ čo v jeho postupe nezistil žiadne dlhšie obdobie nečinnosti vo veci samej, okresný súd je absolútne nečinný vo vzťahu k sťažovateľovmu návrhu na nariadenie predbežného opatrenia. Napriek tomu, že predmetný návrh mu bol doručený 25. septembra 2014, okresný súd o ňom do dnešného dňa nerozhodol. Ústavný súd síce zastáva názor, že pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne aj pojem v „primeranej lehote“ obsiahnutý v čl. 6 ods. 1 dohovoru) je pojem autonómny, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na v zákone ustanovené lehoty (I. ÚS 70/02, I. ÚS 163/05), a nedodržanie zákonnej lehoty tak automaticky nevyvoláva porušenie základného práva na prerokovanie veci v primeranej dobe, pretože aj v tomto prípade sú rozhodujúce všetky okolnosti danej veci. V predmetnej veci je však už s ohľadom na dĺžku obdobia nečinnosti, keď súd prekročil sedemdnňovú zákonnú lehotu o viac než dva roky, nepochybné, že okresný súd vo veci spôsobuje ničím neodôvodnené prietahy. Ústavný súd na tomto mieste pripomína, že v zmysle § 75 ods. 6 Občianskeho súdneho poriadku (v súčasnosti neodkladné opatrenie podľa § 324 a nasl. Civilného sporového poriadku) mohol súd o návrhu na vydanie predbežného opatrenia rozhodnúť aj bez výsluchu účastníkov a bez nariadenia pojednávania. Je na navrhovateľovi, aby už v návrhu dostatočne osvedčil podmienky na nariadenie predbežného opatrenia, v opačnom prípade súd jeho návrh zamietne. Snahy okresného súdu o predvolanie účastníkov na výsluch preto nemožno vo vzťahu k predbežnému opatreniu považovať za efektívny postup vo veci. Podobne ani postup súdu, ktorý po takmer piatich mesiacoch od podania návrhu na nariadenie predbežného opatrenia sťažovateľa vyzval na vyjadrenie, či trvá na podanom návrhu a akým spôsobom o ňom navrhuje rozhodnúť, nemá oporu v aktuálnom čase platnom a účinnom ustanovení § 75 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, a je teda nutné ho pokladať za neefektívny.

Ústavný súd podotýka, že konanie vo veci starostlivosti o maloletú bolo začaté už v roku 2011, pričom do dnešného dňa nebolo ukončené ani konanie súdu na prvom stupni. Napriek tomu, že predmetom konania o tejto ústavnej sťažnosti je výlučne postup

Okresného súdu Rožňava, ktorému vec napadla 12. mája 2014, nemôže ústavný súd celkovú dĺžku konania úplne prehliadať. Aj samotná doba konania na Okresnom súde Rožňava, ktorá v súčasnosti činí už viac než dva a pol roka, je však s ohľadom na význam predmetu konania neakceptovateľná. K tejto dĺžke konania pritom okrem nedostatočnej súčinnosti sťažovateľa prispela aj neefektívna činnosť Okresného súdu Rožňava, ktorý ani v jednom prípade nevyužil takú organizáciu jeho postupu, ktorá by eliminovala nedostatok súčinnosti účastníkov konania, napríklad poriadkové opatrenia pri procesnej nedisciplinovanosti, prípadne prerokovanie veci v neprítomnosti niektorého z účastníkov.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd konštatuje, že v posudzovanej veci došlo k zbytočným priet'ahom, ktoré sú čiastočne pričítateľné okresnému súdu a sčasti zavinené správaním sťažovateľa. Vzhľadom na to ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

17. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

17.1 Sťažovateľ požadoval priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 5 000 €, ktoré odôvodnil najmä tým, že „*okresný súd svojou nečinnosťou a neefektívnou činnosťou spôsobuje sťažovateľovi nemajetkovú a majetkovú ujmu značne prevyšujúcu sumu požadované finančné zadosťučinenia*“. Vzhľadom na okolnosti danej veci, predovšetkým na nesúčinnosť, ba až obštrukčnú činnosť sťažovateľa v napadnutom konaní, však ústavný súd dospel k názoru, že v tomto prípade vo vzťahu k sťažovateľovi postačí konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nepriznal.

17.2 Sťažovateľka požadovala priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 €. Ústavný súd uznal za odôvodnené priznať jej finančné zadosťučinenie podľa už citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky, vzhľadom aj na

povahu veci považuje za primerané vo výške 1 000 € k rukám jej matky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], vzhľadom aj na správanie sťažovateľa v danej veci.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bodoch 2 a 3.

18. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľom vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie sťažnosti z 9. mája 2016 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 19. decembra 2016). Za všetky tieto úkony vykonané v roku 2016 patrí odmena v sume trikrát po 143 € a režijný paušál trikrát po 8,58 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľov predstavujú celkovú sumu 454,74 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľov rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

19. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. februára 2017